

En politik för det civila samhället

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2009/10:55 En politik för det civila samhället och en motion som väckts med anledning av propositionen. Dessutom behandlas tre motioner från allmänna motionstiden 2009.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att riksdagen ska upphäva det nuvarande målet för folkrörelsepolitiken och godkänna ett mål för politiken om det civila samhället.

En rad motionsförslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna avstyrks. Det rör sig om förslag till ett nytt mål för folkrörelsepolitiken och om att riksdagen ska göra tillkännagivanden för regeringen om idrotts- och arbetslivsorganisationernas betydelse för demokratin och om vikten av att främja folkrörelsernas arkiv. Förslag om att Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ska delta i årliga överläggningar mellan regeringen och folkrörelserna avstyrks med hänvisning till att regeringen är oförhindrad att bjuda in SKL vid behov. Utskottet avstyrker även ett motionsförslag om vikten av bred parlamentarisk samsyn då det gäller dialogerna med den ideella sektorn. Slutligen avstyrker utskottet ett förslag om att regeringen ska återkomma till riksdagen med en särskild proposition om social ekonomi och socialt entreprenörskap.

Även motionerna från allmänna motionstiden avstyrks. De innehåller bl.a. förslag om grundläggande principer för förhållandet mellan staten och det civila samhället och krav på tydlighet i bidragssystemen. Utskottet konstaterar att propositionen är klagörande i dessa avseenden och att motionerna därmed är tillgodosedda.

I betänkandet finns 5 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	7
Det civila samhället och staten	7
Mål för politiken för det civila samhället	8
Idrotts- och arbetslivsorganisationers betydelse för demokratin	11
Principerna om självständighet och kvalitet	11
Ett partsgemensamt forum för dialog och samråd	12
Entreprenörskap inom det civila samhället	14
Bidragssystemen	16
Folkrörelsernas arkiv	17
Ett forskningsprogram om det civila samhället	18
Reservationer	20
1. Mål för politiken för det civila samhället, punkt 2 (s, v, mp)	20
2. Idrotts- och arbetslivsorganisationers betydelse för demokratin, punkt 3 (s, v, mp)	21
3. Ett partsgemensamt forum för dialog och samråd, punkt 5 (s, v, mp)	21
4. Entreprenörskap inom det civila samhället, punkt 6 (s, v, mp)	22
5. Folkrörelsernas arkiv, punkt 8 (s, v, mp)	23
Särskilt yttrande	24
Ett forskningsprogram om det civila samhället (s, v, mp)	24
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	25
Propositionen	25
Följdmotionen	25
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	26

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Det civila samhället och staten**

Riksdagen avslår motion

2009/10:Kr338 av Stefan Attefall (kd).

2. **Mål för politiken för det civila samhället**

Riksdagen beslutar upphäva målet för folkrörelsepolitiken och godkänner det mål för politiken om det civila samhället som regeringen föreslår. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:55 och avslår motion

2009/10:Kr5 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) yrkande 1.

Reservation 1 (s, v, mp)

3. **Idrotts- och arbetslivsorganisationers betydelse för demokratin**

Riksdagen avslår motion

2009/10:Kr5 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) yrkande 5.

Reservation 2 (s, v, mp)

4. **Principerna om självständighet och kvalitet**

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Kr205 av Magdalena Andersson (m) och

2009/10:Kr313 av Gunnel Wallin och Maria Kornevik Jakobsson (båda c) yrkande 2.

5. **Ett partsgemensamt forum för dialog och samråd**

Riksdagen avslår motion

2009/10:Kr5 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) yrkandena 2 och 3.

Reservation 3 (s, v, mp)

6. **Entreprenörskap inom det civila samhället**

Riksdagen avslår motion

2009/10:Kr5 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) yrkande 4.

Reservation 4 (s, v, mp)

7. **Bidragssystemen**

Riksdagen avslår motion

2009/10:Kr313 av Gunnel Wallin och Maria Kornevik Jakobsson (båda c) yrkande 1.

8. **Folkrörelsernas arkiv**

Riksdagen avslår motion

2009/10:Kr5 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) yrkande 6.

Reservation 5 (s, v, mp)

Stockholm den 4 februari 2010

På kulturutskottets vägnar

Siv Holma

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Siv Holma (v), Christer Nylander (fp), Leif Pagrotsky (s), Anne Marie Brodén (m), Lars Wegendal (s), Mats Johansson (m), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Hans Wallmark (m), Dan Kihlström (kd), Olof Lavesson (m), Göran Persson i Simrishamn (s), Camilla Lindberg (fp), Esabelle Dingizian (mp), Göran Montan (m), Leif Pettersson (s) och Solveig Ternström (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2009/10:55 En politik för det civila samhället samt en motion som har väckts med anledning av propositionen. Därutöver behandlas tre motioner som väckts under allmänna motionstiden 2009.

En särskild utredare fick hösten 2005 i uppdrag att lämna förslag om den framtida folkrörelsepolitikens inriktning, omfattning och utformning (dir. 2005:117). Utredningen antog namnet Folkrörelseutredningen. I februari 2007 beslutade regeringen att genom tilläggsdirektiv ge utredningen i uppdrag att även utreda effekterna av villkorade statsbidrag inom folkrörelsepolitiken, undersöka möjligheten att öka andelen villkorlösa statsbidrag samt minska antalet villkor för statsbidragen eller revidera de villkor som ställs (dir. 2007:7).

Folkrörelseutredningen överlämnade i september 2007 sitt slutbetänkande Rörelser i tiden (SOU 2007:66). Betänkandet har remissbehandlats.

I september 2007 beslutade regeringen att bjuda in ideella aktörer, verk samma inom det sociala området, till en dialog om hur relationerna mellan staten och den ideella sektorn kan utvecklas. Som ett resultat av dialogen har en överenskommelse träffats mellan regeringen, ett stort antal idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting. Överenskommelsens bakgrund och tillkomst har redovisats av regeringen i en skrivelse som behandlades av kulturutskottet hösten 2009 (skr. 2008/09:207, bet. 2009/10:KrU2). Dialogen och överenskommelsen har utgjort viktiga underlag för regeringen i arbetet med propositionen.

Under utarbetandet av propositionen har ett nytt tillvägagångssätt tillämpats. Huvuddragen i propositionen presenterades i början av sommaren 2009 vid ett möte som anordnades av Integrations- och jämställdhetsdepartementet. Till mötet inbjöds samtliga civilsamhällesorganisationer som dessförinnan hade anmodats att yttra sig över Folkrörelseutredningens betänkande. Även de som hade yttrat sig spontant bjöds in. Företrädare för ett sjuttioal organisationer inom det civila samhället deltog i mötet. Propositionsutkastet delades ut på mötet och lades även ut på departementets webbplats och intresserade anmodades att inom tre månader inkomma med synpunkter. Sammanlagt yttrade sig ett trettioal organisationer. Synpunkter framfördes bl.a. på vissa begrepp. Exempelvis invände ett antal organisationer mot att målformuleringarna för politiken byggde på begreppet ”ideell sektor”. De välkomnade visserligen att begreppet ”folkrörelsepolitik” i propositionsutkastet hade utvidgats till ”en politik för den ideella sektorn”. Samtidigt ansåg de emellertid att begreppet ”ideell sektor” var

för begränsande och framförde att den nya politiken borde ges en vidare benämning som bygger på begreppen "civilsamhälle" och "civilsamhällets organisationer".

Kulturutskottet informerades i december 2009 av integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni om innehållet i propositionen och den öppna beredningsprocess som förevarit.

Utskottets överväganden

Det civila samhället och staten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion som syftar till att det civila samhället ska stärkas och att tydliga spelregler ska ställas upp för att uppnå balans mellan staten och det civila samhället. Motionens syfte tillgodoses i allt väsentligt av den nu aktuella propositionen om en politik för det civila samhället.

Motionen

Förslaget i *motion Kr338* av Stefan Attefall (kd) syftar till att det civila samhället ska stärkas och att tydliga spelregler ska ställas upp för att man ska uppnå balans mellan staten och det civila samhället. Ett starkt civilsamhälle är grunden för en stark demokrati, framhåller motionären. Vidare anser han att det är viktigt att den ideella sektorn inte kommer i beroendeförhållande till staten. Statens uppgift är att underlätta och uppmuntra den ideella sektorns verksamhet, inte att försvåra genom lagstiftning, beskattning eller andra åtgärder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar den syn på förhållandet mellan det civila samhället och staten som kommer till uttryck i *motion Kr338* (kd). Innehållet i motionen, som väcktes under allmänna motionstiden 2009, ligger nära förslagen och bedömningarna i propositionen. Som exempel kan nämnas att regeringen betonar det civila samhällets betydelse för demokratin och understryker att villkoren för sektorns organisationer ska förbättras. Vidare är det en utgångspunkt för regeringen att det civila samhällets oberoende och självständighet ska säkerställas.

Som framgår av motionen finns det lagar och regler som emellanåt utgör ett problem för den civila sektorns organisationer och entreprenörer. Regeringen är medveten om detta förhållande och har uttalat i propositionen att den önskar se en större mångfald av entreprenörer inom det civila samhällets olika områden. De dialoger som regeringen har fört med idéburna organisationer på det sociala området visar också en påtaglig vilja från regeringens sida att uppmuntra framväxten av en mångfald aktörer och utförare inom dessa områden. Det är då naturligtvis angeläget att det gällande regelverket kan anpassas så att det inte försvårar en sådan utveckling och därmed missgynnar det civila samhällets organisationer.

Sammanfattningsvis anser utskottet att inriktningen på regeringens politik för det civila samhället i allt väsentligt tillgodoser syftet i motion Kr338 (kd). Därmed avstyrker utskottet motionen.

Utskottet vill i detta sammanhang uttrycka sin uppskattning över att riksdagen nu får ta ställning till mål för och inriktning på politiken för det civila samhället. Den öppna process som förevarit under arbetet med propositionen har inneburit att synpunkter och kritik har inkommit från ett trettiotal berörda instanser på förslagen och bedömningarna i propositionsutkastet, vilka därefter kunnat revideras. Detta arbetssätt har erbjudit större insyn och delaktighet än vad som annars är brukligt i propositionsarbete och är således ett gott exempel på ett väl utvecklat demokratiskt arbetssätt.

Mål för politiken för det civila samhället

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen upphäver det nuvarande målet för folkrörelsepolitiken och godkänner regeringens förslag till mål för politiken för det civila samhället. Riksdagen avslår ett motionsförslag om ett nytt mål för folkrörelsepolitiken.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Propositionen

Regeringen föreslår att nuvarande mål för folkrörelsepolitiken ska upphävas. Politiken för det civila samhället ska ha följande mål.

Villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort
- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter
- fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Motionen

Motionärerna bakom *motion Kr5* av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) yrkande 1 vänder sig mot att regeringen försöker döpa om folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn till "civilsamhälle". Den nya benämningen är otydlig och leder tanken fel, medan "folkrörelser, ideell och idéburen sektor" är ett etablerat begrepp som är svårare att misstolka. Motionärerna påminner om att bl.a. idén om folkkupplysning låg i folkrörel-

setanken. De har därför i sitt förslag till mål infört en formulering om att folkbildningen bör stärkas. På så sätt knyts även folkbildningsorganisationer, studieförbund och folkhögskolor in i arbetet för att stärka folkrörelserna.

I likhet med regeringen anser motionärerna att det nuvarande målet för folkrörelsepolitiken ska upphävas. I stället föreslår de att målet ska få följande lydelse.

Målet för folkrörelsepolitiken är att människor ska ha bästa möjliga förutsättningar att delta i olika typer av folkrörelser, ideella och idéburna föreningar. Folkbildningen bör stärkas. Folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn, ska bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter. Kunskapen om folkrörelsernas, den ideella och idéburna sektorns betydelse ska fördjupas och spridas.

Utskottets ställningstagande

Det är nu drygt tio år sedan riksdagen godkände mål för folkrörelsepolitiken. Den utförliga genomgången i propositionen av folkrörelsepolitiken och framväxten av nya rörelser inom den ideella sektorn visar tydligt att det ideella engagemanget har utvecklats och att politiken på detta område behöver förnyas. Därför välkomnar utskottet att regeringen nu för första gången har formulerat en generell politik för hela folkrörelseområdet som samtidigt får den nya beteckningen ”politik för det civila samhället”.

Utskottet noterar att motionärerna bakom motion Kr5 (s, v, mp) vänder sig mot benämningen ”civilsamhälle” som de menar leder tanken fel. I sitt förslag till målformulering vill de i stället behålla begreppet ”folkrörelsepolitik” och dessutom föra in begreppet ”den ideella och idéburna sektorn”.

Som framgår av propositionen har begreppsanvändningen inom folkrörelsepolitiken förändrats över tid. I Folkrörelseutredningens betänkande¹ redovisade den särskilda utredaren att det under flera decennier har pågått en diskussion om folkrörelsebegreppet och vad som kännetecknar en folkrörelse. Utredaren konstaterade att det finns röster både för och emot folkrörelsebegreppet. Enligt regeringens tolkning av begreppet ”folkrörelse” innefattar det främst de klassiska folkrörelserna (bl.a. frikyrko-, nykterhets- och folkbildningsrörelserna). För utskottet är det viktigt att det står klart att begreppet ”civilsamhälle” är vidare än folkrörelsebegreppet. I propositionen definieras civilsamhälle som *en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen*. Civilsamhället innefattar alla organisationer som är organiserade utanför den offentliga sektorn och näringslivet och som har någon form av oegennyttigt uppdrag och inte är vinstdrivande.² Det kan handla om ideella föreningar, registrerade trossamfund, stiftelser, nätverk, upprop etc.

¹ SOU 2007:66.

² Prop. s. 30.

Begreppet "idéburna organisationer" är för regeringen något bredare än "civilsamhällets organisationer". Det innefattar organisationer inom det civila samhället samt även den kooperativa rörelsen. De idéburna organisationerna har någon form av oegennyttigt uppdrag men kan vara vinstdrivande. De är självstyrande med inslag av idealitet och bedrivs i regel med en ideologisk medvetenhet. Utskottet har inte något att erinra mot denna innebörd av begreppet.

Vidare har utskottet förståelse för att man kan ha delade meningar om benämningen "civilsamhälle". Samtidigt är det angeläget att påminna om att regeringen i sitt remitterade propositionsutkast föreslog benämningen "en politik för den ideella sektorn". Flera av de remissinstanser som yttrade sig över propositionsutkastet framförde uppfattningen att begreppet "ideell sektor" ansågs begränsande och uteslutande och föreslog i stället benämningen "civilsamhälle" och "civilsamhällets organisationer". Utskottet delar regeringens uppfattning att begrepp som upplevs som begränsande bör undvikas. Därtill kan läggas att benämningen "civilsamhälle" redan har vunnit terräng och torde vara på väg att bli allmänt accepterad.

Det finns också skäl för utskottet att kommentera motionärernas förslag att som ett delmål för folkrörelsepolitiken ange att folkbildningen bör stärkas. Enligt utskottets uppfattning utgör folkbildningens organisationer en viktig del av det civila samhället, en uppfattning som även delas av regeringen som för 2007 föreslog en uppräknig av anslaget Bidrag till folkbildningen med närmare 500 miljoner kronor. Regeringens förslag till mål håller sig emellertid på en övergripande nivå och inbegriper därmed folkbildningens organisationer liksom alla andra organisationer inom civilsamhället utan att dessa räknas upp särskilt.

Slutligen konstaterar utskottet att det även råder viss överensstämmelse mellan motionärernas och regeringens förslag till mål. Det gäller formuleringarna i motionärernas förslag om att den ideella sektorn ska bidra till samhällsutvecklingen och att kunskapen om sektorns betydelse ska fördjupas och spridas.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen ska upphäva målet för folkrörelsepolitiken och godkänna regeringens förslag till mål för politiken om det civila samhället. Riksdagen bör samtidigt avslå motion Kr5 (s, v, mp) yrkande 1.

Idrotts- och arbetslivsorganisationers betydelse för demokratin

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om idrotts- och arbetslivsorganisationernas betydelse för demokratin.

Jämför reservation 2 (s, v, mp).

Motionen

I *motion Kr5* av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) föreslår motionärerna att riksdagen ska uttala att både idrottsrörelsens och arbetslivets organisationer är viktiga för samhället och demokratin. Varken idrotts- eller fackföreningsrörelsen har uppmärksamats tydligt nog av regeringen. Resonemangen bör vidgas till att omfatta arbetslivets organisationer, till vilka även hör arbetsgivar- och branschorganisationer (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

För utskottet är det en självklarhet att såväl idrottens som arbetslivets organisationer har central betydelse i samhällsbygget och därmed också för demokratin. Något uttalande från riksdagen av detta slag och i detta ärende är inte påkallat.

Utskottet vill tillägga att idrotts- och arbetslivsorganisationerna omnämns i olika sammanhang i propositionen såsom delar av det civila samhället. Det bör emellertid observeras att syftet med propositionen är av generell karaktär. Regeringens förslag och bedömningar går således inte in på specifika kategorier av rörelser i det civila samhället.

Utskottet ser inte någon anledning för riksdagen att bifalla motion Kr5 (s, v, mp) yrkande 5, som således avstyrks.

Principerna om självständighet och kvalitet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsförslag om principer för självständighet och kvalitet i statens bidragsgivning.

Propositionen

Regeringen anger att målet för politiken för det civila samhället bör följas upp utifrån följande principer:

- självständighet och oberoende
- dialog
- kvalitet

- långsiktighet
- öppenhet och insyn
- mångfald.

Motionerna

I *motion Kr205* föreslår Magdalena Andersson (m) att det statliga stödet till de idéburna organisationerna ska utformas med hänsyn till principen om självständighet.

I *motion Kr313* föreslår Gunnel Wallin och Maria Kornevik Jakobsson (c) att riktlinjer ska utarbetas för vad som krävs av bidragstagande organisationer i fråga om kvalitetssäkring (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Regeringen anger ett antal principer – bl.a. principen om självständighet och oberoende samt principen om kvalitet – som ska tillämpas vid uppföljningen av regeringens och de statliga myndigheternas åtgärder i förhållande till målet för politiken för det civila samhället. Utskottet har inte något att erinra mot regeringens bedömning på denna punkt.

Med hänvisning till motionsyrkandena vill utskottet understryka att dessa principer inte är avsedda att styra bidragsgivningen. Det är emellertid självklart att de utgör grunden för förhållandet mellan staten och det civila samhällets organisationer. Därmed torde syftet bakom här aktuella motioner vara tillgodosett. Motionerna Kr205 (m) och Kr313 (c) yrkande 2 avstyrks.

Ett partsgemensamt forum för dialog och samråd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att SKL bör ingå i de partssammansatta dialoger som ska äga rum mellan regeringen och det civila samhället. Regeringen är oförhindrad att bjuda in SKL vid behov. Riksdagen avslår även ett motionsyrkande om vikten av bred parlamentarisk samsyn om dialogerna.

Jämför reservation 3 (s, v, mp).

Propositionen

Enligt regeringens bedömning bör en kontinuerlig dialog äga rum mellan regeringen och det civila samhällets organisationer inom ramen för ett partsgemensamt forum. Dialogen bör behandla generella frågor om det civila samhällets villkor, möjligheter och utveckling samt dess roll i demokratin och för delaktigheten i demokratin. Under en första period bör detta forum sammankallas och administreras av Folkbildningsrådet.

Vid sidan om det partsgemensamma forumet bör även större konferenser eller liknande samråd, som är öppna för alla intresserade organisationer inom det civila samhället, anordnas regelbundet för diskussion om generella frågor om det civila samhället.

Motionen

I *motion Kr5* av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) välkomnar motionärerna i och för sig regeringens skrivning om att ett forum för dialog och samråd bör inrättas. Emellertid saknar de ett konkret förslag på denna punkt som riksdagen ska ta ställning till. De föreslår därför att riksdagen ska besluta att årliga överläggningar bör hållas mellan regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samt representanter för folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn. Detta ger folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn en formell årlig förhandlingsrätt (yrkande 2).

I samma motion anser motionärerna att det är bra att ideella och idéburna organisationer får utföra verksamhet som kompletterar den offentliga sektorn. Organisationerna får emellertid inte bli så beroende av den verksamhet som de utför på uppdrag av offentliga instanser att de förlorar sin självständighet som opinionsbildare och röstbärare. Deras förmåga att kritiskt granska den offentliga sektorn är fundamental för demokratin. Mot den bakgrunden föreslår motionärerna att riksdagen ska göra ett tillkännagivande för regeringen om vikten av en parlamentariskt bred samsyn om dialogen med folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn. En sådan samsyn ger de ideella organisationerna god framförhållning och hållbara långsiktiga villkor (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens planer på att inrätta ett forum för jämbördig dialog i övergripande frågor mellan staten och civilsamhällets organisationer. Utskottet har således inte något att invända mot regeringens bedömning i detta avseende.

I motion Kr5 (s, v, mp) yrkande 2 begär motionärerna ett riksdagsbeslut om att SKL bör vara med i årliga överläggningar. Utskottet är inte berett att tillstyrka detta krav men konstaterar att regeringen är oförhindrad att bjuda in SKL vid behov.

Förslaget i yrkande 3 innebär att riksdagen ska uttala för regeringen att det bör råda bred parlamentarisk samsyn om dialogen med den ideella sektorn. Utskottet inser att det i många stora politiska frågor är en fördel med bred politisk samsyn som ger stabilitet i politiken. Risken är annars uppenbar att politiken efter en regeringsombildning tar en helt ny riktning, vilket kan vålla viss osäkerhet hos de berörda. Denna risk – eller om man väljer att se det som en möjlighet – är inbyggd i det demokratiska systemet.

Såvitt utskottet kan bedöma råder det emellertid parlamentarisk samsyn om att ett forum ska inrättas för partssammansatta dialoger. Utskottet kan inte se någon motsättning i fråga om utgångspunkterna för dessa dialoger

som ska röra generella frågor och utformas så att relationen mellan parterna är jämbördig. Avsikten är att civilsamhällets organisationer själva ska utse sina representanter i samrådsorganet och att ordförandeskapet ska rotera.

Utskottet kan inte heller se att det finns någon politisk motsättning då det gäller inställningen till självständighet och oberoende hos det civila samhällets organisationer. Regeringens hållning framgår tydligt av uttalanden i propositionen. Bland annat sägs följande (prop. s. 56).

Stat, kommuner och landsting har ett stort intresse av det civila samhället som utförare av olika tjänster som annars utförs inom den offentliga sektorn, men denna typ av uppdrag bör inte få inkräkta på organisationernas självständighet och oberoende. Det bör t.ex. undvikas att det civila samhällets organisationer blir så beroende av uppdragen att deras roll som självständiga opinionsbildare och röstbärare begränsas på grund av farhågor att de kan komma att förlora uppdrag. Det civila samhällets självständighet och oberoende, samt dess förmåga att utifrån denna självständighet kritiskt granska den offentliga sektorn och bevaka olika gruppers intressen, utgör ett värde som är fundamentalt för demokratin.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr5 (s, v, mp) yrkandena 2 och 3.

Entreprenörskap inom det civila samhället

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att regeringen ska ta upp frågor om social ekonomi i en särskild proposition.

Jämför reservation 4 (s, v, mp).

Propositionen

Regeringen bedömer att det civila samhällets entreprenörskap har stort värde för samhällets och välfärdens utveckling och bör främjas. Regeringen har i flera sammanhang uttryckt sin avsikt att stödja framväxten av en betydligt större mångfald av utförare av samhällstjänster. Det civila samhällets organisationer ska kunna konkurrera på likvärdiga villkor med andra aktörer om att utföra sådana tjänster. För att detta ska vara möjligt behövs förbättrad kunskap och statistik om det civila samhället, utveckling av kvalitetsindikatorer som kan användas vid utvärdering av samhällstjänster som utförs av civilsamhällets organisationer samt erkännande av det egenvärde som civilsamhällets organisationer har (prop. s. 98).

Motionen

Motionärerna bakom *motion Kr5* av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) hävdar att frågan om social ekonomi och socialt entreprenörskap har pressats in i propositionen och att definitionerna och avgränsningarna av den ideella och idéburna sektorn har tänjts ut. Enligt motionärerna visar propositionen att det är regeringens ambition att genomföra privatiseringar av offentlig verksamhet. De anser visserligen att den sociala ekonomin är ett viktigt område och att utvecklingen på detta område bör stödjas. Men att införliva denna fråga i detta sammanhang skapar oklarhet om vad propositionen syftar till både när det gäller ideella organisationer och social ekonomi. Motionärerna föreslår att regeringen ska återkomma till riksdagen med en särskild proposition om social ekonomi och socialt entreprenörskap som inrymmer konkreta förslag och inte enbart bedömningar (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Med anledning av motionsförslaget är det motiverat att erinra om begrepps-användningen i propositionen. Med *social ekonomi* avser regeringen näringsverksamhet bedriven av ideella föreningar och vissa ekonomiska föreningar som t.ex. nykooperativ, stiftelser och registrerade trossamfund. I motsats till vad som gäller inom det civila samhället kan verksamheterna inom den sociala ekonomin ha vinstintresse, så länge detta intresse inte är den främsta drivkraften. Begreppet *samhällsentreprenörskap* – eller *socialt entreprenörskap* – innebär att enskilda tar initiativ som har ett tydligt samhällsnyttigt syfte inom ramen för näringsverksamhet, t.ex. genom ett aktiebolag, en ekonomisk eller ideell förening, eller en stiftelse. Samhällsentreprenörskap utesluter inte egen ekonomisk vinning, men samhällsnyttan är av överordnat intresse. Gränsen mellan kommersiellt och ideellt är flytande för begreppet socialt entreprenörskap.

Även om *social ekonomi* och *socialt entreprenörskap* således har ett vidare innehåll än *civilsamhälle* som den nu aktuella propositionen i första hand behandlar är det otvivelaktigt så att begreppen har ett nära samband och ofta diskuteras i ett gemensamt sammanhang. Enligt utskottets uppfattning är motionärernas skäl inte tillräckligt starka för att dessa frågor ska behandlas var för sig i olika propositioner. Det får ankomma på regeringen att avgöra om och hur eventuella förslag om social ekonomi och civilsamhällets entreprenörskap ska presenteras för riksdagen.

Förslaget i motion Kr5 (s, v, mp) yrkande 4 avstyrks.

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens bedömning av hur det civila samhällets entreprenörskap bör främjas.

Bidragssystemen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att ett tydligt regelverk ska utarbetas för utbetalning av statsbidrag till de idéburna organisationerna. Yrkandet är redan tillgodosett genom de uttalanden som görs i propositionen.

Propositionen

Regeringen bedömer att följande principer bör gälla för styrningen av de statliga bidragen till det civila samhällets organisationer:

- Bidragssystemen bör kunna variera och anpassas efter olika verksamhetsområdets behov, och därmed även se olika ut. En enhetlig terminologi i bidragssystemen bör emellertid eftersträvas.
- Bidragsnivåerna bör följas upp regelbundet i syfte att eftersträva att andelen organisationsbidrag och liknande generella bidrag ökar i förhållande till mer detaljstyrda bidrag, såsom projekt- och verksamhetsbidrag, inom respektive bidragssystem. Det bör dock finnas utrymme för flexibilitet med hänsyn till varje bidragssystem och områdes karaktär.
- De större och mer permanenta bidragen till det civila samhällets organisationer bör normalt grundas på förordningar.
- Övergripande syfte bör anges för alla bidrag till det civila samhällets organisationer.
- Mätbara mål bör finnas för alla bidrag med undantag för organisationsbidragen, för vilka målen inte i lika hög grad är mätbara.
- Bedömningar av resultat och effekter ska göras för alla bidrag med undantag för organisationsbidragen, där mer övergripande utvärderingar i stället bör genomföras.
- Krav på god ekonomisk redovisning ska ställas på alla bidragsmottagande organisationer.
- Återrapporteringskraven kan variera beroende på bidragsform.
- Oberoende utvärderingar bör genomföras för alla bidrags- och ersättningssystem.

Vidare anser regeringen att följande strukturella villkor bör gälla som grundläggande förutsättningar för statliga organisationsbidrag till organisationer inom det civila samhället och andra statliga bidrag av motsvarande karaktär.

Bidrag kan lämnas till en organisation som

- saknar vinstsyfte
- har ett syfte som överensstämmer med syftet för bidraget och som är förenligt med de värderingar som präglar ett demokratiskt samhälle
- är demokratiskt uppbyggd

- i sin verksamhet respekterar demokratins idéer, inklusive principerna om jämställdhet och förbud mot diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning samt ålder, om det inte finns ett legitimt ändamål för särbehandling
- har en riksomfattande organisation med lokal eller regionalt förankrad verksamhet eller har ett riksintresse
- har ett antal enskilda medlemmar eller är en sammanslutning av organisationer som har enskilda medlemmar
- har bedrivit verksamhet under minst två år
- inte har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten eller är i likvidation eller försatt i konkurs.

Dessa villkor bör successivt införas för statsbidrag till organisationer inom det civila samhället i samband med att bidragssystem ses över och förändras.

Motionen

I *motion Kr313* av Gunnel Wallin och Maria Kornevik Jakobsson (c) begär motionärerna att ett tydligt regelverk ska utarbetas för utbetalning av statsbidrag till frivilligorganisationer och idéburna organisationer (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens bedömningar då det gäller utformningen av bidragssystemen. Förslaget i motionen, som väcktes under allmänna motionstiden 2009, synes vara väl tillgodosett.

Motion Kr313 (c) yrkande 1 avstyrks.

Folkrörelsernas arkiv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att riksdagen ska uttala att folkrörelsarkiven ska värnas. Åtgärder vidtas redan från statens sida i detta syfte.

Jämför reservation 5 (s, v, mp).

Motionen

I *motion Kr5* av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) understryker motionärerna vikten av att folkrörelsernas arkiv och deras samlingar värnas och tillgängliggörs. Riksdagen bör göra ett tillkännagivande för regeringen med denna innebörd (yrkande 6).

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning är folkrörelsearkiven en viktig del av vårt gemensamma minne och av vårt kulturarv. De hjälper oss att tolka och förstå dagens samhälle. Särskilda medel till folkrörelsearkiven anvisas över statsbudgeten under anslaget *Bidrag till regional arkivverksamhet*. Syftet med bidraget är att främja den regionala arkivverksamheten och att bättre integrera folkrörelsearkiven i den regionala kulturpolitiken.

Utskottet har noterat att regeringen i den kulturpolitiska propositionen aviserade sin avsikt att bjuda in företrädare för den ideella sektorn från kulturområdet, kommunerna och landstingen samt berörda statliga verksamheter till en dialog om gemensamma framtidsfrågor. Enligt utskottets uppfattning är det tänkbart att även folkrörelsearkiven kommer att representeras i det sammanhanget.

Det anförda visar att insatser redan görs från statens sida för att värna folkrörelsearkiven. Något särskilt uttalande från riksdagens sida är inte påkallat. Motion Kr5 (s, v, mp) yrkande 6 avstyrks.

Ett forskningsprogram om det civila samhället

Propositionen

Enligt regeringens bedömning bör ett forskningsprogram om det civila samhället inrättas under 2010. Programmet bör pågå under tio år och omfatta dels ett flervetenskapligt grundforskningsprogram för forskning om det civila samhället, dels forskningsbaserade studier för grundläggande kunskap om det civila samhället, inklusive mötesplatser för forskarsamtal och spridning av forskningsbaserad kunskap. Vetenskapsrådet bör ges i uppdrag att hantera grundforskningsprogrammet.

Motionen

I *motion Kr5* av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) skriver motionärerna – dock utan att framföra något yrkande – att finansieringen av forskningsprogrammet sker genom en neddragning i en redan ansträngd kulturbudget.

Utskottet

Utskottet välkomnar att ett långsiktigt forskningsprogram om det civila samhällets roll kan komma till stånd. Ökad kunskap behövs bl.a. om den ideella sektorns betydelse för demokratin och om sektorns entreprenörskap. Riksdagen beslutade nyligen att för 2010 anvisa 23,2 miljoner kronor för ändamålet. Satsningen kommenteras av motionärerna i *motion Kr5* (s, v, mp), som hävdar att den har finansierats genom neddragning i en redan ansträngd kulturbudget. Denna slutsats bygger på ett missförstånd. Finansieringen har åstadkommit helt utanför den del av utgiftsområde 17

som rör kulturområdet. I stället har medel för denna reform överförs från anslag till folkbildningen, folkrörelse- respektive ungdomsområdet och andra utgiftsområden.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

- 1. Mål för politiken för det civila samhället, punkt 2 (s, v, mp)**
av Siv Holma (v), Leif Pagrotsky (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Göran Persson i Simrishamn (s), Esabelle Dingizian (mp) och Leif Pettersson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen beslutar upphäva målet för folkrörelsepolitiken och beslutar att införa ett nytt mål för folkrörelsepolitiken enligt vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Kr5 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) yrkande 1 och bifaller delvis proposition 2009/10:55.

Ställningstagande

Som framgår av motion Kr5 (s, v, mp) vänder vi oss mot att regeringen vill döpa om ”folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn” till ”civilsamhälle”. Vi anser att detta exempel på nyspråk är besvärande. Den nya benämningen är otydlig och leder tanken fel, medan ”folkrörelser, ideell och idéburna sektor” är ett etablerat begrepp som är svårare att misstolka.

Vi vill påminna om att i folkrörelsetanken låg även idén om folkupplysning. Därför har vi i vårt förslag till mål infört en formulering om att folkbildningen bör stärkas. På så sätt knyts även folkbildningsorganisationer, studieförbund och folkhögskolor in i arbetet för att stärka folkrörelserna.

Vi delar regeringens uppfattning att det nuvarande målet för folkrörelsepolitiken ska upphävas. Enligt vårt förslag ska riksdagen anta ett nytt mål som ska ha följande lydelse.

Målet för folkrörelsepolitiken är att människor ska ha bästa möjliga förutsättningar att delta i olika typer av folkrörelser, ideella och idéburna föreningar. Folkbildningen bör stärkas. Folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn, ska bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter. Kunskapen om folkrörelsernas, den ideella och idéburna sektorns betydelse ska fördjupas och spridas.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att riksdagen bifaller motion Kr5 (s, v, mp) yrkande 1.

2. Idrotts- och arbetslivsorganisationers betydelse för demokratin, punkt 3 (s, v, mp)

av Siv Holma (v), Leif Pagrotsky (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Göran Persson i Simrishamn (s), Esabelle Dingizian (mp) och Leif Pettersson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Kr5 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) yrkande 5.

Ställningstagande

Idrottsrörelsen är den största av våra folkrörelser. Därefter kommer fackföreningsrörelsen. Båda rörelserna är väl etablerade i alla samhällsskikt, vilket understryker deras demokratiska betydelse. De är emellertid inte tydligt nog uppmärksammade i propositionen. Enligt vår mening bör resonemangen om folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn vidgas till att omfatta arbetslivets organisationer, till vilka även hör arbetsgivar- och branschorganisationer. Riksdagen bör i ett tillkännagivande för regeringen uttala att både idrottsrörelsens och arbetslivets organisationer är viktiga för samhället och demokratin.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen ska bifalla motion Kr5 (s, v, mp) yrkande 5.

3. Ett partsgemensamt forum för dialog och samråd, punkt 5 (s, v, mp)

av Siv Holma (v), Leif Pagrotsky (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Göran Persson i Simrishamn (s), Esabelle Dingizian (mp) och Leif Pettersson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Kr5 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Vi välkomnar regeringens avsikt att inrätta ett forum för dialog och samråd. Vi saknar emellertid ett konkret förslag på denna punkt som riksdagen kan ta ställning till. Vi föreslår därför – i enlighet med vad som

framförs i vår motion Kr5 (s, v, mp) – att riksdagen beslutar att årliga överläggningar bör hållas mellan regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samt representanter för folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn. Därmed skulle ambitionsnivån för folkrörelsepolitiken höjas och folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn skulle få en formell årlig förhandlingsrätt.

Vidare anser vi att det är bra att ideella och idéburna organisationer kan och får utföra verksamhet som kompletterar den offentliga sektorn. De har nämligen mycket att bidra med. Emellertid får de inte bli så beroende av den verksamhet som de utför på uppdrag av offentliga instanser att de förlorar sin självständighet som opinionsbildare och röstbärare. Deras förmåga att kritiskt granska den offentliga sektorn är fundamental för demokratin. Mot den bakgrunden föreslår vi att riksdagen gör ett tillkännagivande för regeringen om vikten av en parlamentariskt bred samsyn om dialogen med folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn. En sådan samsyn ger de ideella organisationerna god framförhållning och hållbara långsiktiga villkor.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att riksdagen bifaller motion Kr5 (s, v, mp) yrkandena 2 och 3.

4. Entreprenörskap inom det civila samhället, punkt 6 (s, v, mp)

av Siv Holma (v), Leif Pagrotsky (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Göran Persson i Simrishamn (s), Esabelle Dingizian (mp) och Leif Pettersson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Kr5 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) yrkande 4.

Ställningstagande

Det är uppenbart att de viktiga frågorna om social ekonomi och socialt entreprenörskap har pressats in i propositionen. Regeringen har tänjt ut definitionerna och avgränsningarna av den ideella och idéburna sektorn. Social ekonomi är ett viktigt område som bör stödjas så att det kan bidra till ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet och fler jobb. Men att införliva frågan i den nu aktuella propositionen skapar oklarhet om propositionens egentliga syfte både när det gäller ideella organisationer och social ekonomi. Vi ställer oss positiva till att organisationer eller kooperativ utför samhällsuppgifter, men vi vill understryka att samhället även framgent ska stå för den grundläggande tryggheten och samhällsservicen. Vi föreslår att

regeringen återkommer till riksdagen med en särskild proposition om den sociala ekonomin och socialt entreprenörskap som inrymmer konkreta förslag och inte enbart bedömningar.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att riksdagen bifaller motion Kr5 (s, v, mp) yrkande 4.

5. Folkkrörelsernas arkiv, punkt 8 (s, v, mp)

av Siv Holma (v), Leif Pagrotsky (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Göran Persson i Simrishamn (s), Esabelle Dingizian (mp) och Leif Pettersson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Kr5 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp) yrkande 6.

Ställningstagande

Som framgår av vår motion, Kr5 (s, v, mp), anser vi att riksdagen ska göra ett tillkännagivande för regeringen om vikten av att stödja folkkrörelsearkiv som har till uppgift att bevara handlingar och föremål från folkkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn. Det är en angelägen uppgift att värna dessa samlingar samt att samordna och tillgängliggöra dem.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att riksdagen bifaller motion Kr5 (s, v, mp) yrkande 6.

Särskilt yttrande

Ett forskningsprogram om det civila samhället (s, v, mp)

Siv Holma (v), Leif Pagrotsky (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Göran Persson i Simrishamn (s), Esabelle Dingizian (mp) och Leif Pettersson (s) anför:

I propositionen redovisar regeringen att ett tioårigt forskningsprogram om det civila samhället ska inrättas under 2010 och att statistiken inom området ska förbättras. Riksdagen anvisade i detta syfte nyligen 23 miljoner kronor för 2010. Som framgår av vår motion Kr5 av Leif Pagrotsky m. fl. (s, v, mp) anser vi att ett forskningsprogram om folkrörelser, den ideella och idéburna sektorn är ett viktigt projekt, och vi stöder att det nu kommer till stånd. Samtidigt gör vi bedömningen att den nivå som riksdagen har beslutat om initialt är orimligt högt ställd i relation till att forskningsprojektet är ytterst summariskt beskrivet. Vi menar att detta forskningsprogram kan inledas på en finansiellt betydligt lägre nivå. Vi vill även understryka betydelsen av oberoende när det gäller forskning.

Folkrörelseutredningen som tillsattes av förra socialdemokratiska statsrådet Jens Orback lade fram förslag om den statliga folkrörelsepolitiken i framtiden i betänkandet Rörelser i tiden (SOU 2007:66). Utredningen var startpunkten för arbetet med att sätta folkrörelserna och den idéburna sektorn i fokus. I utredningsdirektiven nämns Vetenskapsrådet som redan då gjort forskningsinsatser på området. Vi anser att det är av yttersta vikt att forskning om den idéburna sektorn får samma trovärdighet som annan forskning och att forskningsprogrammet utarbetas i samverkan med i Sverige befintliga och erkända läroanstalter som bedriver forskning. Det forskningsprogram som regeringen har beskrivit i sin proposition ingår inte i ett forskningspolitiskt sammanhang, vilket vi upplever som en besvärande brist.

Slutligen vill vi påpeka, att vi i motion Kr5 (s, v, mp) inte har missförstått något när vi skriver att finansieringen av forskningsprogrammet sker genom en neddragning i en redan ansträngd kulturbudget. Med "kulturbudget" menar vi det som officiellt kallas utgiftsområde 17. Hit räknas visserligen också enligt utgiftsområdets benämning medier, trossamfund och fritid men dessa är budgetmässigt av helt underordnad betydelse. Dessutom är ordet "kulturbudget" en vedertagen term som knappast kan missförstås, i alla fall inte i det svenska kulturlivet. Skulle man sortera in folkbildningen, folkrörelserna etc. i något av de fyra områdena under utgiftsområdet, så torde de ingå i kulturområdet och inte i något av de tre andra områdena (medier, trossamfund och fritid).

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:55 En politik för det civila samhället:

Riksdagen upphäver målet för folkrörelsepolitiken och godkänner det mål för politiken om det civila samhället som regeringen föreslår (avsnitt 6.1).

Följdmotionen

2009/10:Kr5 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp):

1. Riksdagen beslutar att upphäva nuvarande mål för folkrörelsepolitiken och beslutar att införa nya mål enligt följande lydelse: Målet för folkrörelsepolitiken är att människor ska ha bästa möjliga förutsättningar att delta i olika typer av folkrörelser, ideella och idéburna föreningar. Folkbildningen bör stärkas. Folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn, ska bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter. Kunskapen om folkrörelsernas, den ideella och idéburna sektorns, betydelse ska fördjupas och spridas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att årliga överläggningar mellan regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting och folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn, bör äga rum.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av en parlamentariskt bred samsyn om dialogen med folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den bör återkomma med en särskild proposition om social ekonomi och socialt entreprenörskap.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att både idrottsrörelsen och arbetslivets organisationer är viktiga för både samhället och demokratin.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att värna folkrörelsernas arkiv och samlingar.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Kr205 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det statliga stödet till idéburna organisationer ska utformas med hänsyn till principen om självständighet.

2009/10:Kr313 av Gunnel Wallin och Maria Kornevik Jakobsson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utarbeta ett tydligt regelverk för utbetalning av det statliga stöd som budgeteras till frivilligorganisationer och idéburna organisationer i samhällsarbetet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det skapas riktlinjer för vad som krävs tillbaka i kvalitetssäkring.

2009/10:Kr338 av Stefan Attefall (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka det civila samhället.